

אדר
תש"פ

חדש בקרבי

קרן מלגות לחידושי תורה

בנשיאות
הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

מיסודו של
ר' שלמה מדמון ז"ל

דבר המערכת

כבוד התורה

עומדים אנו בסייעתא דשמיא מרובה לפני הכנס האדיר של 'חדש בקרבי', שבועות ספורים לאחר סיום המערך הנרחב של קבלת מאמרי חידושי התורה הנפלאים מאת כלל בני התורה בארץ הקודש, והלב מתרחב.

רבים רבים הם המאמרים החשובים הגיעו אל המערכת, כולם טובים הולכים על הנושא הנבחר בשנה זו - הלכות חנוכה ופורים, ומהם ניכרת פריחתו של עולם התורה במלוא עוזו. חריפות ובקיאיות, גאונות מעמיקה וסברא ישרה, פלפולים למדניים ושליטה מקיפה.

אכן, הכל ראויים הם לזכות במלגות נכבדות, ולאחר שעות רבות שהשקיעו חברי ועדת הרבנים שליט"א, בדקדוק רב ובמאמץ כביר, יוכתרו בכתרה של תורה המקומות הראשונים במעמד הגדול באולמי 'קונקורד', ביום ראשון י"ב אדר.

אמנם, ישאל השואל, מדוע נצרכים ראשי קרן המלגות 'חדש בקרבי' לארגן מעמד כה גדול ומפואר, בהשקעה מרובה, לשם חלוקת המלגות? האם לא די בכלל פעולותיהם הנרחבות - להגדיל תורה ולהאדירה בתחומים רבים ומגוונים, שהם נדרשים להוסיף וליוזם אירוע כה עוצמתי?

והתשובה ברורה: הכנס הגדול והמרומם שנערך באווירה הייחודית של התעלות מופלאה, כפי שיעידו המשתתפים בשנים הקודמות, אינו מיועד רק בכדי לחלק מלגות נכבדות לאברכים ובחורי הישיבות הקדושות. הוא גם לא אמור להוות מקום שאליו באים בכדי לשמוע את דרשות גדולי התורה והיראה שליט"א. כמובן, ואין צריך לומר, שאיש לא בא בכדי להתענג על סעודה עשירה, או על תזמורת איכותית.

מעמד 'חדש בקרבי' - שזו שנתו החמישית, הוא מעמד של **כבוד התורה**! בכינוס זה מתקבצים יחד מרגן ורבנן גדולי ישראל שליט"א, לצד צורבים צעירים ומהם כאלו שעודם בשנותיהם הראשונות בישיבה, בכדי להטעים, להדגיש ולהצביע על הדבר החשוב ביותר:

אתם, בני התורה, כל אחד ואחד שכתב מאמר תורני כה חשוב - אתם מחזיקי העולם כולו, ולכם יאה כבוד זה. עברכם מתכנסים כולם, מקרוב ומרחוק, כדי להראות קבל עם ועדה את חשיבות לימוד התורה הקדושה שלכם, להוקיר לכם טובה ולהוסיף חיזוק ודרבון, למען תמשיכו בעלייתכם הברוכה בתורה ויראת שמים עוד כהנה וכהנה!

המערכת

מאמר פתיחה

הרה"ג אהרן חרד שליט"א
ראש ישיבת 'שערי תבונה'

עומק מהות יום הפורים

מהו פשר הענין שאביו של מרדכי היה משבט בנימין • מהי המשמעות ששבט בנימין שנמשל לזאב ינצח את אחשוורוש הדומה לדוב • 'ששון זה מילה', וכי עד אז לא היו נימולים? • מהי שייכות השמחה לענין המילה?

המאכל על האדם, שמעורר את כוחות הנפש, וכל מהותו נמשלה לדוב האוכל ושותה, ולכן זמם להכשילם על ידי אכילה ושתיה ולגרום להם חטא - עזיבת ה'.

ובמגילת סתרים חידד זאת יותר וז"ל: 'וכשנהנו מסעודתו של אחשוורוש העמיד להם זונות ונכשלו בעוון זה ונעשו כאילו אינם נימולים, ובצרת המן ששבו לאל בכל ליבם נתכפר להם עוון זה וחזרו להיות נימולים, ולכן אמר וששון זה מילה', עכ"ל. מבואר בדבריו **שבהשפעת האכילה התדרדרו לחטא של עריות, וביטלו את קדושת המילה**, וכששבו תיקנו את עוון המילה.

ולפי זה אתי שפיר מדוע **קיום שמחת המילה הינו על ידי מאכל**, כפירוש רש"י, והיינו שדבר זה מכניס את הקדושה ומטביעה בתוך האיברים, וכדברי הרשב"א הנזכרים. כי בכח המאכל להשפיע על הנפש, ובקדושת המילה נתקדשו כל איברי הגוף.

עוד יש להוסיף שבגמ' בזבחים (קט"ז ע"א) מבואר שרצועה יוצאת מחלקו של יהודה לבנימין, והיה בנימין מתאווה לטרפו, ומה היה באותו חלק - זה המזבח.

ומתבאר שלבנימין היתה **תאוות האכילה בקדושה**, לאכול קרבנות של שולחן ה', וממילא מי שהיה יכול להתמודד עם **מהות האכילה של טומאה אצל אחשוורוש** - הוא מי שמבין את עומק ומשמעות האכילה של הקדושה. יבוא **זאב** שנאמר 'בנימין זאב יטרף', ויטרוף את מהות אכילת נבילות וטריפות של אחשוורוש שנמשל לדוב. אלו אוכלים ואלו אוכלים, הללו אוכלים קודש והללו נאכלים בטומאתם.

ונמצאנו למדים על **רום מעלת האדם האוכל בקדושה וחשיבותו**, כיון שבכוחה להשפיע על כל איברי הגוף.

'איש יהודי היה בשושן הבריה, ושמו מרדכי בן יאיר בן קיש איש ימיני'. ובגמ' מבואר שהיה אביו מבנימין ואמו משבט יהודה. וצ"ב, מאי נפק"מ לן שאביו היה משבט בנימין?

איתא במדרש בראשית רבה (צ"ט ב, ב'): '**בנימין זאב יטרף** - מרדכי משבט בנימין יבוא ויטרוף את אחשוורוש ממדי שהוא דומה לדוב' (עיי' יפה תואר שם). וצ"ב מהי משמעות הענין שמרדכי משבט בנימין - שהוא זאב, ינצח את הדוב, ומה בא המדרש להשמיענו בזה?

ובגמ' מגילה (ט"ז ע"ב) דרשו על הפסוק 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' - '**ששון זה מילה**'. ותמוה, וכי עד הנס לא היו נימולים (וכן הקשה בעל נתיבות המשפט בחיבורו מגילת סתרים)?

ובשבט (ק"ל ע"א) אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל מצוה שקיבלו עם ישראל בשמחה, כגון **מילה** דכתיב 'שש אנוכי על אמרתך', עדיין עושין אותה **בשמחה**. ופירש רש"י, '**בשמחה שעושים משתה**'. ויש להבין את ענין השמחה וששונות לענין המילה.

וליישב את כל האמור נראה לומר על פי דברי הגמ' בקידושין (ע"ב ע"א), 'תני רב יוסף: הפרסיים אוכלין ושותין **כדוב**, ומסורבלין **כדוב**, ומגדלין **שיער כדוב**, ואין להם מנוחה **כדוב**'. הוי אומר, מהותה של מלכות פרס היתה **אכילה ושתיה**.

וכתב הרשב"א (הובא בעין יעקב בבא בתרא ע"ד ע"א): '**כבר נודע שבקצת מאכל ומשתה יעוררו כוחות הגוף ויתחזקו כוחות הנפש לאיזה ענין שיכוון אליו, שהמאכל והמשתה הם סיבות גדולות לשמחת הלב**' וכו', 'עיון שם.

ומבואר בדבריו שהאוכל בכוחו להניע ולהשפיע על כוחות הנפש לאותו ענין שאליו יכוון - לטוב ולמוטב!

והנה אחשוורוש ידע את כוחו והשפעתו של

מענינא דיומא

הרה"ג ישראל בן יוסף שליט"א

כיבוד אב - על חשבון השכרות בפורים

כיצד ינהג מרדכי, החפץ בכל ליבו לקיים את ההלכה ולהתבשר בפורים עד דלא ידע, אך אביו אוסר לו דבר זה?

זכות לאסור על הבן לעשות דברים שכל העולם רגיל בהם.

ואפילו לדעת הרמב"ם שכיבוד אב הוא גם כאשר אין לאב תועלת מזה, מכל מקום כיון שמפורש בגמ' ד'חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע', ולדעת רבים מהפוסקים הוא כפשוטו (ומהם המחזור

ויטרי, הטור, השולחן ערוך, וסידור יעב"ץ בשם אביו החכם צבי), אינו מחויב לשמוע בקולו. יתירה זאת מבואר ב'שדי חמד' (מערכת החי"ת כלל צ"ב) שהגר"א היה שותה בפורים עד כדי סכנה, כי אמרו בגמ' 'חייב אינש לבסומי בפוריא', וחייב כמו מתחייב בנפשו. ולכן כאשר האב חפץ לבטלו מפשטות דינא דגמרא, אין הבן מחויב לשמוע בקולו. ולמרות שמבואר בפוסקים שאם אמר האב לבנו שלא יקים חומרא צריך לשמוע לו, כאן אינה חומרא גרידא אלא הבן רוצה לקיים את שיטת הפוסקים שסוברת כן מעיקר הדין, ואין לאב כח לאסור עליו קיום זה. ומוכל מקום ראוי שיהנה הבן בחכמה, ולא ישתה לעיני האב כדי שלא להכעיסו, וישתה רק שלא בפניו.

אמנם אם האב מכיר את טבע בנו, שעושה בשכרותו מעשים שאינם הגונים, ויש לאב בזיון בשכרות בנו, או שמזיק אחרים (על סמך שיש דעות שפוטרים מחיוב תשלומים), או שהיין והשכרות מזיקים לבריאותו, **חייב הבן לשמוע בקולו**. שהרי כתבו הפוסקים שבפורים אין שום היתר להקל בבין אדם לחברו, וכיון שאביו מקפיד ודאי יש לו עגמת נפש מרובה בגלל זה, ופעמים מלבין פני אביו מרוב בושתו, ודבר זה שקול כשפיכות דמים כמבואר בגמ' (בבא מציעא נ"ח ע"ב), ואף יש בזה איסור מדין 'מקלה אביו ואמו' כמו שכתב הנצי"ב בשו"ת משיב דבר (חלק ב' סימן נ'), והדברים ברורים.

בניגוד לדעת אביו. וביאור העניין, שאף שהאב יכול לאסור להשתכר, אבל לכולי עלמא אין יכול לאסור לגמרי לשתות יין, שזה חשיב לבטל דין תורה. ולכן אף שהאב אינו מסכים, ישתה הבן כוס או שנים קצת יותר מהרגלו ויישן, וכך יקיים 'עד דלא ידע'.

יש שהעלו סברא נוספת, דגם לדידן דקיימא לן שיש מצוה ב'עד דלא ידע', שהרי כך פסקו השולחן ערוך והרמ"א, **מכל מקום אין זה חיוב**, שהרי ב'דרכי משה' הביא מאן דאמר שממירא זו היא להלכה, ואפילו הכי הביא מאחד הראשונים שאין זה חיוב. ויש לצרף לזה גם את ה'בית יוסף' שהביא את דעת רבינו

אפרים (שהביא הר"ן במגילה ג' ע"ב), הסובר שאין כאן מצוה כלל, ומה שאמרו חייב אינש וכו' לא קיימא לן הכי, וכמותו נקט ב'פרי חדש' (סימן תרצ"ה).

לאידך גיסא, יש שכתבו (ראה בשו"ת משיב נבונים חלק ג' או"ח סימן מ"ז) שהדבר תלוי מדוע האב אינו מסכים. אם האב מודה שהבן מקיים בשכרותו את כל דיני השולחן ערוך, רק שהאב הוא טיפוס רגוע ואינו יכול לסבול שהבן שיכור, בזה אין הבן חייב לשמוע בקול האב.

והטעם הוא שאין לאב בעלות לקבוע בדברים אישיים כדת מה לעשות, לא מיבעי לדעת התוס' שאנן (בפרק קמא דקידושין) בשם רבינו יצחק, והובא בשו"ת מהר"ק (שורש קס"ו), שכיבוד אב הוא רק בדברים שנוגעים לאב ויש לו בהם תועלת, הרי **שודאי לא שייך כאן כיבוד אב**, כאשר האב חושש או מתבייש ללא סיבה הגיונית אמיתית, ואין לו

מרדכי, בחור חמד באחת הישיבות המפורסמות, שוחח עם אביו - רבי אברהם, מספר ימים לפני חג הפורים. בדרך אגב, תוך כדי השיחה, סח מרדכי לאביו כי הוא כבר הכין לעצמו בקבוק יין משובח ליום הפורים, בכדי שיוכל לקיים את האמור בגמרא 'חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע'. להפתעתו, שמע זאת האב והורה לו: 'אני מצווה עליך, מדין כיבוד אב, שלא תשתכר בפורים אלא תשתה מעט בלבד!'

וכעת מונח הספק לפתחו: **מחד גיסא**, הלא ודאי הוא מחוייב לשמוע בקול אביו, מדין מצות כיבוד ומורא אב. **אבל מצד שני**, הרי למדנו (בבא מציעא ל"ב ע"א ועוד) שאין חיוב לשמוע בקול האב כשאומר לו לעשות דבר שהוא כנגד דין תורה, ונפסק בהלכה (רמב"ם פרק ו' מהלכות ממרים הלכה י"ב, ושולחן ערוך יו"ד סימן ר"מ סעיף ט"ו) שגם לבטל דין דרבנן לא ישמע לו.

במבוכתו, ניגש מרדכי לאחד ממורי ההוראה שקובעים את לימודם בהיכל ישיבתו, ופרש בפניו את הספק. הרב חיך למשמע השאלה, שכמותה מגיעות אליו עוד כמה בכל שנה מחדש, והראה לו שכבר דנו בזה פוסקי זמנינו.

דעת מרן הגרש"ז אוערבראך זצ"ל (הליכות שלמה פרק י"ט סעיף כ"ה, וראו מה שהובא בזה בגליון 'עומק הפשט') ועוד, שאם האב ציווה לבנו שלא ישתכר בפורים **צריך לשמוע בקולו**, ויקיים את המצוה על ידי שתיית יין יותר מלימודו, ושינה לאחריה. וכיון שלדעת הרמ"א (או"ח סימן תרצ"ה סעיף ב') בשם הכלבו ומהר"ל אין חיוב להשתכר, ומקיים 'עד דלא ידע' על ידי שינה, אין להחמיר

לחידודא

אל אחד מראשי הישיבות, תלמיד חכם עצום ומופלג, הגיע בעבר בחור מיישיבה אחרת, וביקש להתקבל לישיבתו.

שאל אותו ראש הישיבה: 'מהיכן אתה?'

נקב הבחור בשם הישיבה שממנה הגיע.

אמר לו ראש הישיבה: 'לא כדאי לך להגיע לכאן, כי אצלנו לומדים אחרת'.

הבחור שאל לפשר כוונתו, וראש הישיבה הסביר את ההבדל בין דרכי הלימוד במשל מחוכם: 'המציאות מראה שעל משאית מעמיסים יותר משא מאשר מעל טנדר קטן,

מה הסיבה לכך?'

רוב העולם ישיבו, כי במשאית יש בית קיבול גדול, ובטנדר בית קיבול קטן.

אבל אצלנו יענו: המנוע של המשאית יותר חזק, ולכן ניתנה האפשרות להעמיס עליו יותר מאשר בטנדר, שהמנוע שלו אינו ראוי לכך'...

יש לחקור

- יש לדון לעניין מי שביום י"ד באדר היה בירושלים, וביום ט"ו נסע לבני ברק - האם אכן נפטר לגמרי מחיובי מצוות פורים כי הדבר תלוי ביום, או שבכל אופן מוטל על האדם חיוב לקיים את המצוות היום, ורק זמן תלוי במקומו.
- מי ששלח לחברו משלוח מנות, אך המקבל ישן, והתעורר רק לאחר ששקעה החמה ויצא יום הפורים, יש לדון האם יצא ידי חובה מצד ה**נתינה**, או דבעינן גם **קבלה** ובלעדיה לא קיים המצוה.

להיות מנצח -
גרוע מלהיות מנוצח!

(חזון איש)

בשם אומר

הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'בלי שליט"א

כשם שאין פרצופיהם דומים... איך יתכן ששני הצדדים צודקים בויכוח?

בירושלמי במסכת ברכות (פרק ט' הלכה א') כתוב: 'כשם שאין פרצופיהן דומים זה לזה, כך אין דעתן דומה זה לזה'. ולשון זו טעונה ביאור, שהרי כאשר אנו רואים שנכתב 'כשם', ידוע הדבר שהוא בא ללמד על ה'כך', כלומר: 'כשם שאין פרצופיהן דומים זה לזה, כך אין דעתן דומה זה לזה'. ואם כן, לכאורה כאן אין זה מובן: ראשית, מה אפשר ללמוד מהפרצוף על הדעות של בני האדם. ומלבד זאת, מדוע חז"ל לא מקצרים בלשונם ואומרים 'דעותיהם של בני אדם שונות זו מזו'.

וראיתי דבר חידוש שאמר אחד מגדולי הדורות, וכמדומה הוא מרן החתם סופר: מה שאין פרצופיהם דומים - זהו דבר פשוט ומובן לכל, שחייב להיות שוני חיצוני בין בני אדם. כך אדם מרגיש בלעדי ומיוחד, וכך אדם יודע להבחין בבני משפחתו קרוביו ומכריו.

לעומת זאת, ויש לשים לב לכך היטב, מה שדעותיהם שונות - זה כבר מקומם ולא מקובל! כל אדם חושב לעצמו: 'שהוא יחלוק עלי!'. יחשוב אחרת ממני! לא יקום ולא יהיה! הוא חייב לקבל את דעתי, והרי כך ההיגיון הפשוט אומר...

ואכן, חז"ל כבר ירדו לסוף דעתם של הבריות, דייקו בלשונם והדגישו: 'כשם שפרצופיהם שונים', כשם שאתה מסכים עם פרצופיהם השונים ואפילו מעוניין בכך - כך באותה מידה צריך שיהיה מקובל עליך שדעתו של השני שונה משלך, ושזכותו להיות צודק לא פחות מזכותך... את הדברים הללו חובה לדעת כהקדמה לכל ויכוח שהוא. גם אם חמישים שנה היית משוכנע באמיתות הבנה מסוימת, יכול להיות שבוקר אחד תגלה לפתע כי יש היגיון נוסף בעולם... פתאום אתה נפגש בפרצוף חדש, דעה חדשה, כזו שפעמים רבות סותרת את כל המוסכמות שחיית בהן עד עכשיו. כשם שטוב לך עם הפרצוף השונה שלו - כך צריך שיהיה נעים לך עם הדעה השונה שלו!

וכל זה הוא בעצם עבודה עצמית גדולה, כזו שלא מגיעה תוך רגע, אלא לאחר התבוננות ממושכת - להבין ולעכל בתוכך כי ישנן דעות נוספות בעולם. מיותר לציין שאם היינו חיים את הדברים, היינו היו משתנים ללא היכר. לא רק בתוך כתלי הבית - בין בני הזוג והילדים, אלא גם בשיבה, בכולל, בעבודה, בבית הכנסת ובכל תחומי החיים. יהי רצון שיתן השי"ת בליבנו, שנראה כל אחד מעלת חברינו - ולא חסרונם!

שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

שכרם של ישראל על נדבתם במלאכת המשכן / זירוז מיוחד ללימוד התורה /
הנהגות התשובה / המבחן הייחודי שנערך לגאון המופלא

פרשת תרומה

'אשר ידבנו לבו' (כ"ה ב')

ומה היה שכרם של ישראל על נדבת לבם? כתב הגאון רבי דוד עדני זצ"ל במדרש הגדול: לפי שהתנדבו ישראל במלאכת המשכן בכל לבם, אף הקדוש ברוך הוא מפיסן בלב [כלומר, מנחם אותם לאחר שנחרב המקדש], דכתיב 'דברו על לב ירושלים' (ישעיה מ', ב'). דבר אחר: משכן שהתנדבו אותו בכל לב [בלב שלם], לא שלטה בו עין [ונגזז בארץ]. אבל מקדש שהתנדבו אותו בלא לב [כי היה בכפיה], שלטה בו יד אויב.

פרשת תצוה

'ואתה תצוה את בני ישראל' (כ"ז ב')

הגאון רבי שלמה בדיחי זצ"ל בספרו 'עולת שלמה', הוסיף לבאר בפסוק זה כי בא לרמוז על הזירוז הנצרך ללימוד התורה, שכן דברי תורה תמיד צריכים חיזוק, וכך כתב: 'תצווה', לשון זירוז. 'ויקחו אליך', זו תורה שנקראת לקח, שיזרזם לעסק התורה, שהיא מתשת כוחו של אדם, לפיכך צריכה זירוז. 'ויקחו אליך', אותיות 'יקחו אלי כ"ו', שתהא תורתם לשם הוי"ה ב"ה, שהוא גימטריא כ"ו, לעשות לו נחת רוח.

'שמן זית זך', שהיא נמשלה לשמן. מה שמן צף על כל המשקין - כך התורה מעולה על כל דבר, ומעלה את העוסק בה גם כן. והמלים 'שמן זית זך' הן גם סופי תיבות תנ"ך, היינו תורה נביאים כתובים, 'זך', שתהא מחשבתו זכה וברה בכ"ז אותיותיה, ויעשה זכאי לעולם הבא.

'כתית למאור', כאן דיבר על לומד התורה שמכנת רגליו מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, להאיר ענייניו ודרכיו, ולהאיר נפשו ושכלו. ולהעלות נפשו ורוחו בעולם עליון ממדרגה למדרגה עליונה תמיד, שנקראת הנשמה נר, שנאמר נר ה' נשמת אדם (משלי כ', כ"ז).

פרשת כי תשא

'ונתנו איש כופר נפשו' (ל', י"ב)

הגאון רבי יעיש קורייני זצ"ל בחיבורו 'מחמדי שמים', למד מכאן את הנהגות שעל האדם לעשות בכדי לחזור בתשובה ולכפר על נפשו מעוונותיה, שירבה בתפילה וצדקה. ורמז זאת בפסוק 'ונתנו איש כופר נפשו', דאפשר לומר על פי הנזכר לעיל [שהשקלים

באו לכפר עוונות], כי לכפרת עוונם יתנו או לצדקה, או יעסקו בתורה או בתפילה, או שלשתם כאחד טובים. והנה עתה נרמזה התפילה כאן, כי 'ונתנו' גימטריא 'תפלה' עם האותיות, דהיינו שלכפרת עוונם יתנו לבם לשוב ולהתוודות ולבקש בתפלה ותחנונים לכפרת עוונם, ושב ורפא לו.

פרשת ויקהל

'והנשיאים הביאו' (ל"ה, כ"ז)

הגאון האדיר רבי מסעוד בן מסעוד זצ"ל, אב"ד חאשד, נודע כבקי עצום בכל מכמני התורה. על כל שאלה שנשאל, בין מבבלי, ירושלמי, רמב"ם, שולחן ערוך, מדרשים או זוהר הקדוש, נוסח תשובתו היה אחיד: התשובה נמצאת בספר פלוני או במסכת פלונית דף פלוני שורה פלונית... ואחר כך היה מצטט התשובה כלשונה מלה במלה, ואם היה צורך היה מוסיף לבאר דבריו. ידיעתו המפליגה עשתה לו שם בין חכמי וגדולי תימן, ומעשה נפלא מסופר עליו:

גם לחכמי צנעא שדרומית לעראם הגיעו השמועות, וחכמי בית הדין רצו לבדוק את הדבר מקרוב. לשם כך, ערכו הם שמונה עשרה שאלות, מהסבוכות והקשות שידעו, שהיו מתאספים רבים לפותרם, ושלאו אותם יחד עם שליח לעיר עראם. לשליח הם הורו שיאמר לרבי מסעוד כי אצה לו הדרך, ולא יניח לו לפתוח ספר, ובלילה ישן אצל משפחת עמרן שבוער, ולאחר מכן ישוב לצנעא.

כאשר הגיע השליח לרבי מסעוד, התפלא לראותו בבגד פשוט, שאפילו יהודי מן השורה בעיר הבירה אינו לובש. השליח הגיש לרבי מסעוד את דף השאלות, וכאשר רצה רבי מסעוד לפתוח ספר, התחנן השליח כי אצה לו הדרך ולא יעכבנו, וכך ענה הוא הכל בעל פה תחת לחץ השליח.

כאשר חזר השליח לעיר הבירה, השתוממו חכמי צנעא מהתשובות שכתב רבי מסעוד. הם חזרו ושאלו את השליח: 'האמנם, לא פתח רבי מסעוד כל ספר?'

והשליח אישר את הדברים: 'בודאי, הרי לנגד עיני הוא כתב כל זאת'...

מני אז, כל בעיה מיוחדת שהתעוררה בבית הדין בצנעא, היו שולחים אותה לרבי מסעוד, כדי שברוחב דעתו יענה להם תשובתו. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

בנין נעורים

הרה"ג בועז משה שליט"א
משגיח בישיבת 'דרך חיים'

ה'כתיבה' - חשיבותה ותועלתה

האם שווה להתאמץ בכתיבת חידושי תורה ובפרסומם ברבים?

שאינו נשניין בבית המדרש, היו כותבין אותן, **שלא ישתכחו**. וכן כתב הרמב"ם בהקדמתו ל'יד החזקה', שמימות משה ועד רבינו הקדוש, לא חיברו חיבור שמלמדין אותו רבים בתורה שבעל פה, אלא כל אחד ואחד כותב לעצמו זכרון בשמועות ששמע מרבותיו ומדברים שנתחדשו בכל דור ודור בביאור התורה ובהלכותיה, ע"ש.

תועליות אלו שמפיק הלומד מכתבת חידושי, תומצתו בלשונו הזהב של החזו"א: **'קבע נא הערותיך בספר מכורך, למען תהייה לך למשמרת'**, וזה **חיזוק לעיון!** ('קובץ אגרות' חלק א' סימן ד').

אולם מאז ימות רבינו הקדוש, שהותרה כתיבת התורה שבעל פה, כדי שלא תשתכח מישראל, נוספה תועלת גדולה בכתיבת חידושי התורה, שכן בכך זוכה הכותב ללמד את הדברים שנתחדשו לו לרבים, והרי הוא בכלל 'הלומד תורה ומלמדה', וכפי שכתב בהגהות 'עב"ץ' (סנהדרין צ"ט ע"א): **'הכותב ומבאר אותה למען המשכילים יבינו והתלמידים יעמדו על האמת ויוסיפו לקח טוב, אין לימוד גדול מזה'**, ואין כבוד לתורה גדול ממנו! (וראה בספר הזכרון לבעל ה'פחד יצחק' עמוד ל"ז שהתייחס לריבוי ספריו של החזו"א: דוקא מפני שכל ימיו היה החזו"א 'אדם פרטי', היה מקום לחשוש שה'ללמוד' שלו מפגר אחרי ה'ללמוד', ובהפצת ספריו היה מרגיש טעם של תיקון לאי-פרופורציה שבין ה'ללמוד' וה'ללמוד' (שלו).

ואף זוכה בכך הלומד בתועלת אישית, וכדברי הגמ' (עבודה זרה ל"ה ע"ב): **למה תלמיד חכם דומה, לצלוחית של פלייטין, מגולה - ריחה נודף, מכוסה - אין ריחה נודף. ולא עוד, אלא דברים שמכוסין ממנו מתגלגין לו [מעצמן בלא טורח כשהוא מלמד, רש"י].**

וכתרים בפני היצר הרע, המשתדל להקל במעלת כתיבת חידושינו, יאירו דבריו הקדושים של בעל ה'שבט מוסר' בסוף פרק ל"ה: **'מכל חידושי תורה שאדם כותב, נבנים למעלה היכולות וחופות נפלאים שתתעדן בהם הנשמה וכו', ובהיות כן ראוי לאדם שכל חידוש שמחדש יעלה על הספר וכו', ואפילו חידוש קטן אל יהא קל בעיניו, לפי שאפילו בנין אבנים גדולות ויקרות, אין מתקיים כי אם על ידי אבנים קטנות הניתנים בין אבן לאבן, כן למעלה בבנין שנעשה מהאותיות שנתהוו מהכתיבה'.**

בהזדמנות זו, אשמש לפה לכל שוקדי התורה ועמליה, להביע את מלא ההערכה הראויה לאותם מצדיקי הרבים הפועלים במסירות רבה ובכל עוז, במסגרת הארגון החשוב **'חדש בקרבי'**, להחזיר בקרב רבנו ותלמידיהונו די בכל אתר ואתר, את מעלת וחשיבות העלאת חידושי התורה בכתב, שכאמור **'אין כבוד לתורה גדול ממנו'**!

שאלה: בעת לימודי עולים לפעמים במחשבותי ביאורים חדשים בדברי הגמרא והראשונים. מידי פעם הנני משתדל לכותבם, אולם מלבד המאמץ הרב הכרוך בכתיבה, הדבר גם גוזל ממני את זמני. האם עלי להשקיע את כוחי וזמני בענין זה, או שמא עדיף לוותר על הכתיבה, ולהסתפק בכך שהדברים הובנו לאשורם במוחי ובלבי?

תשובה: רבותינו הפליגו מאד במעלת כתיבת חידושי תורה, ואף ראו זאת כאבן יסוד בסיסי בבנין אישיותו של תלמיד חכם. ביטוי עז לכך ניתן למצוא במנהג הקדמונים המופיע ב'מוחזזר ויטרי' (הלכות מילה סוף סימן תק"ז): **'ומנהג לאחר המילה לזמן קרוב שירצו, יאספו עשרה, ויקחו חומש, והקטן בעריסה מלובש כיום המילה בתפארת, ונותנין הספר עליו, ואומרים 'קיים זה מה שכתוב בזה' וכו', וקסת וקולמוס נותנין בידו, כדי שיזכה להיות סופר מהיר בתורת השם'**, ע"כ. מקום כה נכבד הועידו קדמונינו לענין ה'כתיבה', עד שראו לנכון לעשות לו סימן לברכה בראשית גידולו של התינוק הרך, כשם שמברכים אותו בשעה זו שיקיים את הכתוב בספר החומש הנתון עליו.

ומצינו בדברי חכמינו שני טעמים עיקריים במעלת כתיבת חידושי התורה, א' מצד תועלת הלומד עצמו מכתבת חידושי, ב' מצד תועלת הרבים מהחידושים הכתובים. על תועלת הלומד עצמו מכתבת חידושי עמד אדוננו המהרש"א (בבא בתרא י' ע"א): **'כי עיקר הלימוד, ושנעשה בו דושם, הוא הלימוד הבא מכתבת היד'**. שכן ביטוי הרעיונות והמחשבות בכתב, דורש מהלומד התבוננות ממוקדת בהם, ובכך מתבהרים הדברים ובאים לידי דיוק מרבי.

תועלת זו מהכתיבה קיימת גם כאשר הלומד כותב את הדברים לעצמו, אולם תועלת כפולה ומכופלת נזקפת לכתיבה כאשר היא נעשית במגמה לפרסום הדברים ברבים, שכן החשש הטבעי מביקורת הקוראים נוסך בכותב תחושת אחריות, ומזרזו לבדוק את הדברים וללבנם שוב ושוב, על מנת שיהיו ראויים לעלות על שולחן מלכים. (וסמך לדבר מצינו בשולחן ערוך חו"מ סימן פ"א סעיף ב', שלאחר כתיבת טענות בעלי הדין, אינם יכולים לחזור ולטעון, אף אם נותנים 'אמתלאה' לדבריהם, ופירש הסמ"ע שם: **'וכל דכתב ודאי מידק דייק בטענתו'**).

תועלת נוספת ישנה ללומד עצמו בכתיבת חידושי, שחלילה לא ישתכחו ממנו, וכדברי הנביא ירמיה (ל"ב, י"ד): **'ואכתוב בספר וגו' למען יעמדו ימים רבים'** (עיין בהקדמת הרד"ק לפירושו על ה'נ"ף). וכך נהגו אף בזמן שהיה איסור על דברים שבעל פה לאומרן בכתב (תמורה י"ד ע"ב), וכמו שכתב רש"י בשבת (ו' ע"ב), שכשהיו שומעין דברי יחיד חדשים,

הבריאות כהלכה

הרה"ג יחזקאל אסחייק שליט"א

מותר ואסור במזון בן ימינו

ממה נתרחק באכילה, וכיצד נדע מה מכיל המוצר אותו אנו רוכשים בחנות?

במאמרים הקודמים הובאו דברי גדולי הפוסקים לדורותיהם, אודות חשיבות השמירה על הבריאות. ובכן, אם קראתם את הפרקים הקודמים, לבטח הנכם משוכנעים כי הגיע הזמן לעשות שינוי במהלך חייכם. עכשיו אתם שואלים את עצמכם - **'מהו השינוי הנדרש ממני?'** ניגש אם כן ישר לעניין.

גם בזמננו כיום, למרות שחלק גדול מן המזון המוצע לנו מכיל הרבה סוכר, מלח, מרגרינה ושומנים, צבעי מאכל, חומרים משמרים ועוד, במעט שימת לב ניווכח שניתן להסתדר ולהיכנס למסלול של תזונה נכונה, ללא כל אלו.

קיים בעולמנו שפע רב של דברים טובים. קודם כל מים, הרבה מים. אחרי כן שפע של פירות וירקות - אכלו מגוון של ירקות ופירות. לכל אחד מהם תרומה ייחודית לבריאותנו! חלקם מחזקים את המערכת החיסונית, חלקם מונעים מחלות, אחרים משפיעים על דילול הדם, מורידים כולסטרול, משפרים ראייה, עוזרים למערכת העיכול ומכילים הרבה ויטמינים ומינרלים ועוד. רצוי להשתדל לאכול מכל המינים, כיון שלכל פרי וירק יש את התועלת המיוחדת שלו.

כדאי מאוד להקפיד לאכול בכל יום חמש עד שמונה מנות של פירות ו/או ירקות (מנת פרי או ירק בגודל בינוני הינה בדרך כלל בסביבות שמונים עד מאה גרם)

ישנו שפע של מוצרים, כגון מוצרי חלב וגבינות עד חמישה אחוזי שומן, שאינם מכילים סוכרים וצבעי מאכל. בשר, הודו, עופות, ביצים, דגים, כל סוגי הקטניות, אורז מלא, דגנים מלאים, קמח מחיטה מלאה - כל אלה הם מזונות המומלצים לאכילה ונמצאים בשפע.

כלל זה יהא נקוט בידך: מזונות תעשייתיים או מסחריים, שבעליהם עושים מהם כסף על חשבון בריאותך - מהם נתרחק! ככל שהמוצר מעובד ותעשיית יותר - כך הוא מסוכן יותר. אל תכניס לפיך בשרים מעובדים, צ'יפס, פלאפל, ממתקים, חטיפים, כל המשקאות הממותקים למיניהם, ובמיוחד הקולה! אל תהיה ההיפך מחכם - שמור על חיך!

אם הנך נאלץ לקנות מוצר תעשייתי, עליך לשים לב למה שנכתב בתווית המזון שעליו.

תווית המזון תעזור לך לדעת ממה להתרחק ועד כמה הדבר יכול להזיק לך. ככל שהרכיב נמצא בתחילת הרשימה, כך תכולתו רבה יותר במוצר והוא מהווה מרכיב עיקרי, וככל שהוא בסוף הרשימה תכולתו במוצר מעטה. ועל כך - בפעם הבאה!

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'.

להזמנת הרצאות ושאלות: 03-6187876.

פינת ההלכה

הרה"ג אורן צדוק שליט"א
מח"ס שו"ת אורן של חכמים

לקט הלכות לחודש אדר

קריאת הקהל חמישה פסוקים

נהגו בקהילותינו לקרוא חמישה פסוקים, בקול גדול דרך נעימה כאיש אחד, ונזכר מנהג זה כבר בגאונים. ונאמרו בדבר מספר טעמים. א. כדי להרבות שמחה לקהל. ב. כדי לשמח התינוקות לזרזם, שמתוך כך יתנו דעתם לשמוע מקרא מגילה. ג. כדי לעורר הלב, שאם יתנמנם אחד מהם לא ירדם. ד. שהם פסוקי גאולה. ה. פרסום הנס. ועיין למהרי"ץ בתכלאל עץ חיים (דף קס"ד ע"א ד"ה ונהגו) שנתן טעם לכל אחד ואחד מן הפסוקים [ושם נמנו רק ארבעה פסוקים].

• דרך הקריאה, יש נוהגים שהחזן קורא תחילה בקול גדול דרך נעימה, והקהל חוזר אחריו (מנהג צנעא ועוד כמה מחוזות). ויש נוהגים שהקהל קורא קודם לכן, ולאחר מכן החזן שונה את הפסוק [וקריאת החזן שנית, נעשית על מנת להוציא את מי שקרא את הפסוק שלא מתוך מגילה כשרה]. • כיון שמצד שיברך עליה ברכה אחרונה (רמב"ם פרק ב' מהלכות מגילה הלכה י"ב, שולחן ערוך סימן תר"ג סעיף י"ז), וזאת כדי שלא תהיה גלויה שלא לצורך שאינו כפי כבודו, וכמו שהוא לאחר קריאת ספר תורה. על כן נוהגי המנהג השני יראו לכסותה מיד לאחר קריאת החזן את הפסוק האחרון, ולא ימתינו מלגללה לאחר ברכה האחרונה וסדר אמירת 'אורן המן' וכו', היות שעל ידי כך נמצאת גלויה זמן ניכר ללא קריאה בה. וכמו כן שלא יגלול את המגילה לפני שיברך והקהל ימתינו, מפני כבוד הציבור, שאסור הדבר. ומזה הטעם עצמו, הותר לכהן גדול בקריאת יום הכיפורים לקרוא על פה את 'ובעשור לחדש השביעי' [יעיין יומא דף ע' ע"א], וכאן לא יתכן הדבר [והארכנו בכל הענין הזה, בשו"ת אורן של חכמים חלק שלישי סימן כ"ג].

קריאת עשרת בני המן

לגבי קריאת עשרת בני המן בנשימה אחת, יש להקפיד שכשקורא את תיבות 'ואת' במרוצה, שלא יחברם אל שמות בני המן, שהרי יש טעם פסיק ביניהם. אלא יעשה הפסק קל ונגרש. וכמו כן ידוע מה שעוררו רבים על הצורך שיהיו קוראין את תיבות 'ואת' שבעמודה השמאלית דוקא מן הכתב, (בן איש חי פרשת תצוה אות ט'), וכיון שנקראים בנשימה אחת, יש חשש שיקרא רק את עשרת בני המן בעמודה הימנית, ואת כל ה'ואת' שבעמודה השמאלית יקרא בעל פה.

• הנה קרוב לודאי שהעושה על פי אזהרה הנזכרת, לקרוא הכל מן הכתב, מכל מקום לא יהיה קורא בדוקא את תיבת ה'ואת' השייכת לאותו 'שם', אלא סמוכה לה, אחת לפנייה ושתיים לאחריה, כיון שהכל נעשה בנשימה אחת, תוך הזזת העינים מקצה לקצה, ואימת הציבור. ואשר על כן ראיתי שעוררו על הדבר, שיש להזהר בכך, לקרוא דוקא את אותו ה'ואת' השייך לאותו בן המן [יעיין כף החיים (סימן תר"צ ס"ק צ"ז)]. ואנא עניא אמינא שאין בדבר כל בית מיחוש, שגדרים ברורים יש בהלכה מה לקרב ומה לרחק, וחסרון זה הנאמר לא נלמד משום מקום, שהרי הצורך לקרוא מן הכתב, וכן עשה. ואין לומר שנמצא בכך קוראה למפרע, שלא נאמר זאת אלא במקום שסדר קריאתה משתנה, להקדים את המאוחר, וכאן כפי הסדר קורא. סוף דבר לא ידעתי מניעה בדבר. ומה גם שאם נצריך זאת לרווחא דמילתא, לא הכל יוכלו לעשות כן, ונמצא קורא את הקריאה בשתי נשימות.

על מגילת אסתר הוצאת 'מתמין יבוא'. זאת יש לידע, שהייחודיות שבנוסחתנו אינה מפאת המקום בו שהינו יותר מאלפיים שנה, אלא מוחמת אדיקות אבותינו הקדושים לשמור ולגונן על המסורת שבכתב ושבעל פה, דור אחר דור, בלי שום תוספת ומגרעת. וכיום כבר ניתן לעמוד על אמיתות הדבר, שישנה נאמנות מוחלטת למקור, על פי כתר 'בן אשר' ושאר כתבים קדומים, היוצאים לאור העולם.

קריאה מתוך הכתב

הקורא את המגילה צריך להיזהר בקריאתו, הן ביציאת עצמו והן בהוצאת הרבים ידי חובה, שלא יהיה בכלל 'קראה מקצתה על פה', שקריאתו בדיעבד. ועל כן צריך לקרוא מתוך הכתב תיבה בתיבה, אף כשיודע את הקריאה בעל פה. וכן שלא יקדים עיניו הלאה תוך כדי קריאתו, לראות את התיבות הבאות, על מנת שימצא עצמו מוכן ל'פאות', היכן 'עומד', היכן 'שובר', היכן 'סוף פסוק' וכו'. שהרי נמצא על ידי זה שלא קרא מן הכתב, אלא מן הזכרון, והוא בכלל על פה. • ובהגיעו בקריאתו לקראת סוף העמודה למטה, לא יהא מגביה ראשו קודם לסיומה, על מנת לתכופ קריאת העמודה הבאה, טרם שסיים קריאת תיבות האחרונות ממנה (וזה מצוי יותר במגילות 'המלך'). אלא רק לאחר שחתם הקריאה מעמודה זו לגמרי מן הכתב, יקרא מן העמודה הבאה אחריה. ועל כן יראה, שתוך כדי הקריאה קודם עוברו אל העמודה הבאה, יפתח לאט את הכריכה מן העמודה הבאה, כדי שתהא מוכנה לקריאה מיד מתוך הכתב. אולם לא יפתח הרבה קודם לכן, כדי שתהא מזומנת לפניו, שהרי נמצא בכלל 'פושטה וקוראה', ואנו נוקטים כדעת הרמב"ם (פרק ב' מהלכות מגילה הלכה י"ב) והגאונים, 'קוראה ופושטה'. וכן דעת מרן בשולחן ערוך (סימן תר"צ סעיף י"ז). וכן דקדק מהרי"ץ בתכלאל עץ חיים (דף קס"ד ע"ב), וכן הוא בשתילי זיתים (סימן תר"צ ס"ק ל"ח), ובחידושי רביד הזהב בגיליון השולחן ערוך. וכן הוא מנהג בני ספרד [והכל מבואר באר היטב בשו"ת אורן של חכמים חלק שלישי סימן כ"ט].

חיוב שמיעת כל המגילה

החיוב לשמוע את כל המגילה מתחילה ועד סוף, ואפילו תיבה אחת שלא שמע, לא יצא ידי חובת מקרא מגילה. ועל כן יראה שתהיה לפניו מגילה כשרה, שאם אירע ולא שמע מספר תיבות מפי החזן, יקרא מיד מהמגילה שבידו, ויוסיף לקרוא עוד מספר תיבות עד שיעיף אל קריאת החזן, ואז ישתוק וימשיך בשמיעה. וזו ההוראה גם למי שאין בידו מגילה כשרה, רק שידע שבכך נמצא שיצא בדיעבד ולא לכתחילה, כדין קראה מקצתה על פה.

והעושה כהוראה הנזכרת, בין אם יש לפניו מגילה כשרה או פסולה, צריך לידע להודיע ולהיוודע, שאמנם הצורך להשמיע לאזנו מה שמוציא מפיו, אולם מאידך צריך ליזהר שלא יגביה את קולו, שלא ישמע חברו היושב לצידו את קריאתו, אפילו אם קריאתו ממגילה כשרה. שהרי אינו מתכוון בקריאה זו להוציא את חברו אלא את עצמו בלבד, ונמצא מכשילו. ויש לעיין אם יועיל אופן של קריאה בסתימת האוזן, שאז אמנם שומע קריאת עצמו בקורא בלחש, ואינו משמיע לאחרים, אולם מאידך אפשר לפקפק בזה, שהרי אינו משמיע לאזנו בדרך שמיעה רגילה, שהרי אזנו סתומה, וכל מה ששומע זה דרך התעלות הפנימיות של האוזן הקשורות אל לועו של האדם, ויל"ע בזה [כל זה התבאר דבר דבור על אפניו בשו"ת אורן של חכמים חלק ראשון סימן מ"ג].

בגליון 'חדש בקרבי' שנה שעברה, סקרנו את ההלכות והמנהגים של תחילת חודש אדר. כעת בשנה זו, נתמקד בעזרי"ת בהלכות והמנהגים הנוגעים ל'מצות מקרא מגילה', כפי מִסְתָּ וּמִידַת המקום העומד לרשותנו. ובעזרי"ת בשנים הבאות נעסוק בשאר מצוות היום.

אכילה ושתייה קודם קריאת מגילה

כתבו הפוסקים שאסור לאכול קודם שיקיים את מצות 'מקרא מגילה', בין בקריאת הלילה ובין בקריאת היום, אלא אם כן יש צורך גדול בדבר. אולם טעימה מותר. והיינו כל מאפה העשוי מחמשת מיני דגן מותר לאכול עד שיעור כביצה. ושאר דברים כגון פירות ושאר מיני מתיקה וכן שתייה, מותרים אפילו יותר מכך. אלא שלכתחילה ימנע מכל אלו קודם מקרא מגילה, ולא יטעם מאום.

מנהגינו לקרוא את המגילה לאחר תפילת ערבית בזמן שהוא לילה ודאי, וזאת כאשר כלל הציבור שרוי בתענית. ומי שקשה עליו הדבר ואינו מרוכז כיאות לשמוע את מקרא המגילה, יכול לטעום דבר מה בצנעא, קודם שיתחיל החזן לקרוא. • ועצה שיקח עמו ממתק ודומה לו, היות שיש בו הכל. גם מתיקות מרובה הנצרכת לאחר התענית, וגם ניתן לאכול בצנעא, ואין שהות באכילתו. ואין צורך לצאת חוץ למקומו, שאין חשש מחמת כך שיחמיץ את תחילת הקריאה בברכותיה.

וכיון שנשים דרך כלל חלושות, יראו לעשות עצה הנזכרת כדי שיוכלו לשמוע מקרא מגילה בריכוז. ומי שאינה מגיעה לבית הכנסת לשמוע מקרא מגילה, צריכה לידע שאסור לה לאכול קודם שתשמע מקרא מגילה, אלא אם כן חלושה היא ביותר. וניתן לכלל הנשים לכתחילה לאכול כפי גדר 'טעימה' המתבאר למעלה, ואין צריכות להחמיר בדבר. ועל כל פנים יראה להזדרז בקריאת הלילה לנשים, כדי שלא יגיעו לכלל אכילה האסורה, מפאת שאינן מסוגלות להמתין.

נוסח תימן בכתבי המגילה

מגילה בה יוצאים ידי חובת 'מקרא מגילה', צריך שתהיה כתובה על פי 'נוסח תימן' דוקא, שהוא המדויק מבין כל הנוסחאות. הן מצד רווח הפרשיות, והן מצד תיבותיה חסר ויתר. וכיון שמסורת זו הינה מתורת ודאי, על כן אין חוזרים על תיבות ידועות, שבהן יש חילוק בין הנוסחאות על מנת לצאת מכלל ספק, כי אין ספק. לעומת זאת שאר קהילות, שאצלן המסורת הינה מכח 'מוחק' ולא מתורת ודאי, צריכים בהכרח לעשות כן, כדי לוודאות שאכן יוצאים ידי חובת מקרא מגילה. ואכמ"ל.

הקורא ממגילה שאינה כפי 'נוסח תימן', ואת התיבות שבהן יש שינוי קורא כפי גירסתו, כגון: במקום לקרוא מן הכתוב לפניו, 'ואיש לא עמד בפניהם' (אסתר ח', י"א) כפי שהוא בשאר הנוסחאות, יקרא לפניו בלמ"ד כפי שהיא גירסתו. וכן תמורת 'להשמיד להרג ולאבד' (ט', ב'), יקרא עם וא"ו 'ולהרג'. הנה קרוב לודאי שלא הועיל בכך מאום, שאף על פי שקרא כפי הגירסה הנכונה, וזה דבר טוב לכשלעצמו, מכל מקום נמצא הוא בכלל 'קראה מקצתה על פה', היות שקרא תיבות אלו שלא מן הכתב.

ויש לידע שלא כל מגילה שהובאה מתימן כתובה לפי נוסח תימן, זאת היות שהיו כאלו שכתבו את מגילותיהם על פי ספרי דפוס, והדברים ידועים. ועיני ראו ולא זר מגילות מלפני מאות בשנים, הכתובות כן [יעיין בזה בהקדמת 'בינה במקרא']

שירת בן הלוי

שני כרכי הספר החשוב, שו"ת 'שירת בן הלוי', אינם זקוקים לתשבחות והערכה. המחבר הדגול, הרב הגאון רבי איתן יצחק הלוי שליט"א, קיבץ לספריו עשרות רבות של סימנים ובהם בירורי הלכה מקיפים ונרחבים במגוון נושאים מרתקים, כשכל נושא נידון לגופו באופן מעמיק, והמעייין יורד לשרשיו ממקורותיו בש"ס ועד דברי גדולי האחרונים.

על הספר מעידים גדולי הדור זצ"ל ושל"ט"א, ובהם הגאון רבי שמעון בעדני שליט"א, שהעיד על מעלת הספר ומחברו שליט"א במכתב הסכמות, בכתבו כי הוא נהנה מן הבהירות שבדבריו, וכיצד עם העיון והעומק העניין נראה ברור ובהיר ביותר.

הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, אשר בשנה זו הסתלק מאתנו, הגדיר גם הוא במשפטים קצרים את הספר, כי הוא ספר אשר 'כולו מחמדים, מבאר כל דבר מכל הצדדים, ובהם גם דברים יסודיים בהלכה'. סיים הגאון זצ"ל וכתב, 'ניכר בספר רב עמלו בתורה, שזכה לפירות הללו'.

בהקדמתו לחלק השני עומד הרב המחבר שליט"א, מדוע התייחדה התורה שנקראה בשם 'שירה', ומבאר היטב כי לימוד התורה במתינות, בעריבות ובהתבוננות כמו השירה, מביא את הלומד למצוא פנים חדשות, ועם זאת לשנן ולזכור את הלימוד בזכות החזרה.

בין שלל הנושאים הנדונים בספר יש לציין את הסימנים המרתקים בעניין מסורת ישראל - נוסח וביטוי בתפילה, הידור מצוה במאכל ובספר תורה, מצות סיפור יציאת מצרים לאילם, קניית מצוות בממון, נאמנות משקר בכשרות האוכלים, ועוד.

פנינה מיוחדת הקובעת ברכה לעצמה, היא הקונטרס 'פרפראות לחכמה' שבסוף הספר, בו הרחיב את פשטן של המקראות ודבר חז"ל - לפי סדר פרשיות התורה. המחבר שליט"א מקדים וכותב, כי מחמת צרכי כל דור ודור היו חכמינו ז"ל טרודים לבאר את המקראות בדרכים שונות לצורך השעה, ויש מקומות שלא ביארו כלל את עניין הפשט. אך כיון שפשט המעשה הוא העיקר, על כן הרחיב וביאר בחלק ממקומות אלו את פשט המקראות ודברי חז"ל, כאמור.

ניתן להשיג את הספר בטל': 03-5706360.

במדור זה בעזרת ה' תתפרסמה סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנא יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי?

- כיצד יתכן אדם שהוא גם כהן, גם לוי וגם ישראל?

תשובה: חציה שפחה וחציה בת חורין שנישאה ללוי וילדה בת, ואותה בת נישאה לכהן וילדה בן, ולאחר מכן שחרר האדון את השפחה לחופשי. וההסבר: מצד חירות שבה היא מתייחסת אחרי האב, ומצד שפחות שלה היא מתייחסת אחר האם. ועל כן, כל עוד היא בחזקת עבדות ונישאה ללוי, אזי הבת נושאת בתוכה שתי התייחסויות, לאב ולאם, ולאחר מכן כשנישאה לכהן, הילד מתייחס גם לאב (כהן) וגם לאם [שיש בה צד לוי וצד של בת חורין - ישראל]. וכאמור, אחר שמשוחררת מהאדון, מתגלה למפרע שהנכד נושא בתוכו ייחוס משולש.

ברוך מקדש שמו ברבים

מדוע עבר המלך המסלמי על חקי המדינה, וביום הכתרתו הושיב את הצורך היהודי בראש המסבים?

הוא הבין שיש פאן מקח טעות, ואם הנסיך היה יודע את שוויי האמתי של הפד, לא היה מוכן לתת אותו כל קף בקלות.

מה עשה רבי אברהם? הביא מביתו חמור נקוי מיוחד, ושפשוף בו את כל מה שהצטבר על הפד, עד שהפך ראו שפדבר בכלי זהב מבריק ביותר. אז אָז החזירו לנסיך, שהבין עתה מה היה עלול להפסיד, והוקיר במאד את הצורך היהודי שלא לקח את הפד לעצמו!

באותה תקופה, היו יהודי תימן שרויים בשיא ההשפלה. חקי המדינה ראו בהם אנשים בזויים, ומעמדם היה נחות מאוד. למשל, ליהודי היה אסור לשבת בפני גוי. וכשהיה יהודי רוכב על חמור, אסרו עליו לשבת על אף, אלא היה צריך לשבת על החמור עצמו, וגם זה שלא בפני הגוי. כמו כן, היה אסור להם לבנות את בתיהם יותר גבוה מבתיה הגויים, וגזרות קשות נוספות.

והנה, יום אחד מת המלך - אביו של הנסיך, ושרי המדינה הכתירו את יורש העצר למלך. הנסיך הפתיע את כלם, פאשר הזמין לטקס ההכתרה גם את רבי אברהם בדיחי, ואם לא די בזה, עוד הושיב אותו בראש המסבים לפני כל נכבדי הגויים. השרים וכל הנכבדים האחרים שהגיעו לטקס ההכתרה, לא האמינו למראה עיניהם. המלך בעצמו עובר על חקי המדינה ומושיב את היהודי בפני הגויים?

המלך, בראותו את מבטי התמיכה שזנזקו אליו מכל עבר, הוציא את פד הזהב, והחל לספר לנוכחים על צדקותו של רבי אברהם בדיחי, שלא התפתה לקחת את הפד לעצמו, למרות שקבל רשות מלאה לכהן. 'האם אחד מכם היה מסגל לעשות את מה שעשה היהודי הזה?' - שאל המלך.

באותה שעה היה בכה קדוש השם גדול, להראות את מעשיהם הגדולים של חסידיו ויראי שמו יתברך.

המעשה הנפלא שלפנינו (מתוך ספר תפארת תימן) התרחש בתימן הרחוקה, לפני שנים רבות. באותה תקופה התפרנסו היהודים בעקר ממלאכת הצורפות, והיו בהם אמנים ידועי שם, אשר ידעו לעשות את המלאכה על הצד הטוב ביותר. גם ראשי השלטון, בידעם את טיב אמנותם, הטילו עליהם עבודות שונות ומרובות.

אחד הצורפים הממחים בתימן בתקופה ההיא, היה הגאון רבי אברהם בדיחי זצ"ל, שמלבד גאונותו היתרה ושלטתו בכל מקמי התורה, ידע גם את מלאכת הצורפות על ברה, ובאמנות זו התפרסם בכל רחבי תימן, והפך ידעו את טיבו וטיב מלאכתו.

על פן לא פלא, שפאשר יורש העצר של האימאם התימני קבל פעם שרשרת פנינים יקרה מאוד, פנה אל הרב בדיחי ובקש ממנו שיבצע את עבודת הצורפות בשרשרת זו.

פיון שהשרשרת היתה יקרה מאוד, חשש רבי אברהם בדיחי לבצע את המלאכה במקום עבודתו הקבוע. הוא בקש מן המלך שיקצה לו מקום בארמונו, שם יוכל לעשות את מלאכתו בהשקט ובטח. יורש העצר נאות לכה, ורבי אברהם הגיע אל הארמון והחל לצרף את שרשרת הפנינים.

תוך פדי עבודתו, הבחין שגורפתו החדר - בו עסק במלאכה, מנח פד מתכת גדול, יטון ועתיק, שמריב השנים שהוא מנח במקום זה, הקלה כבד אבק רב, ואיש לא שם לב אליו. יום אחד נשמע קול נקישה מן הפד, עקב נפילת פלי מסים על פד זה. לבו של הרב בדיחי החסיר פעימה, פי קששמע את קול הנקישה של הפלי על הפד. הבחין בחושיו המתדדים שמדבר בכד העשוי פלו מזהב טהור, אלא שאיש אינו יודע זאת מפני הלכלוך הרב שהצטבר עליו, עד שהזהב לא בלט כלל לעין.

הוא פנה אל יורש העצר וגלה לו את הדיעה המרעשה, על היותו של הפד מזהב. אבל בן המלך - ברב גאונותו - אמר לו, שהוא יכול לקחת את הפד לעצמו. רבי אברהם לא התפתה, ולא לקחו.

התודה והברכה
לר' דוד תעשה הי"ו
על ניקוד הסיפור והגהות.

רבני 'חדש בקרבי' עלו לקבלת הכוונה והדרכה במעונו של מרן שר התורה שליט"א
במעמד מרומם ונרגש במעונו של רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, התקבלו רבני וראשי קרן המלגות 'חדש בקרבי' לכינוס חיזוק מיוחד ושופע הוד, בו זכו לקבלת הכוונה והדרכה במשך שעה ארוכה, בלבטים ושאלות רבות שעלו על שולחנם ודרשו הכרעה של דעת תורה - כיצד לפעול בכל פרט.

ניכרת לרבני הארגון שליט"א, מתוך הכרה בחשיבות המפעל האדיר, בירך בחום את כלל המשתתפים בברכת ברכה והצלחה, ובשפע סייעתא דשמיא מרובה בכל פעולותיהם הכבירות להרמת קרנה של תורה.

מאז הפרסום הראשוני על המיזם האדיר של כתיבת מאמרי חידושי התורה במסגרת 'חדש בקרבי' המתקיים זו השנה החמישית, הציף גל של פניות את רכזי המערכת, באמצעות המערך רחב ההיקף של הנציגים הפרוסים בהיכלי הישיבות והכוללים.

כזכור, השנה נושא הכתיבה הנבחר הוא **בהלכות חנוכה ופורים**, ולאחר שהמאמרים הרבים עוברים את בדיקתם הקפדנית של חברי ועדת הרבנים שליט"א, זוכים כל הכותבים במלגות נכבדות בסך עשרות אלפי שקלים, וכותבי המאמרים הנבחרים שנבחרו למקומות הראשונים זוכים במענקים גדולים במיוחד.

חברי הועדה המכינה מוסרים כי ההכנות למעמד האדיר שיתקיים ב"ב אדר באולמי 'קונקורד' בבני ברק כבר בעיצומן, והשנה צפוי אירוע גדול ומפואר במיוחד, בראשות מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א שיכבדו את המעמד בנוכחותם ובדברי ברכתם.

בשל הכמות האדירה של המאמרים התורניים שהגיעו אל המערכת, התעוררו מספר ספקות אצל חברי ועדת הרבנים שליט"א באשר לדרך הנאותה לנהוג במקרים אלו. לשם כך התקבצו ונאספו במעונו של רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א רבני הארגון וחברי ועדת הרבנים שליט"א.

מרן שליט"א קיבל בחיבה ובשמחה יתירה את הרבנים הגאונים, והאזין בקשב רב לסקירת פעולותיהם הנשגבות לעידוד וחיזוק כתיבת חידושי תורה בקרב אברכי הכוללים ובני הישיבות הקדושות.

במשך זמן ממושך נועצו הרבנים עם מרן שליט"א בשאלות הנוגעות לכתיבת המאמרים וקבלתם, ומרן שליט"א ירד לפרטי הדברים והכריע בדקדוק כיצד לנהוג. כך, לדוגמה, כיון שכל אחד ואחד מהשולחים זוכה במלגה כספית מכובדת, נשאל מרן שליט"א אם להעדיף אברכים על פני בחורים ולהעניק להם מלגות גדולות יותר, וכן כיצד יש לנהוג כאשר ישנם כמה תלמידי חכמים שמאמריהם ראויים לזכות במקום הראשון - את מי יש לבחור מביניהם.

לאחר דקות ארוכות בהן הראה מרן שליט"א חביבות

בבית מרן שליט"א

להם מלגות גדולות יותר, וכן כיצד יש לנהוג כאשר ישנם כמה תלמידי חכמים שמאמריהם ראויים לזכות במקום הראשון - את מי יש לבחור מביניהם. לאחר דקות ארוכות בהן הראה מרן שליט"א חביבות

צעקת אלמנה ויתום

בימים אלו מתקיימת מגבית נרחבת להצלת משפחתו של

הרב אייל בן שלמה זצ"ל

מבני ברק

אברך יקר ומופלג בן עדתנו ששקד על תורתו לצד עיסוקו במלאכת קודש - כתיבת סת"ם. הרב בן שלמה זצ"ל נתבקש לבית עולמו לאחר שנות ייסורים קשים ומרים, בהותירו אלמנה ושלושה יתומים שטרם נישאו בביתו.

ידידי המשפחה נחלצו לעזרתה, ומבקשים את סיוע הציבור בעין יפה וברוח נדיבה, עבור המשפחה היקרה הזקוקה בדחיפות לכך.

לפרטים: 052-7667765

גליון חודש אדר מוקדש לעילוי נשמתה הטהורה של מרת שולמית בת מלכה כהן ע"ה

נלב"ע ב"ד אדר א' תשע"א

אשת ידידינו היקר רבי שמעון כהן הי"ו

חבר עמותת 'ארגון יוצאי תימן'

אשר עומד לימינו בכל עת

ת.נ.צ.ב.ה

קרן ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקרן הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל': 8410475-054

חדש בקרבי 5

קרן מלגות לחידושי תורה

בעזה"ת

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

ברגשי גיל והודיה להשי"ת
על הזכות להגדיל תורה ולהאדירה
הננו להזמין את כבודו למעמד המפואר

'חדש בקרבי' 5

לרגל חלוקת מלגות
על כתיבת חידושי תורה
בנושא 'חנוכה - פורים' אליבא דהלכתא
שיתקיים אי"ה ברוב פאר והדר
בראשות גדולי ישראל שליט"א
ביום ראשון י"ב אדר תש"פ (08/03/20)
במשכן האירועים 'קונקורד'
רחוב כנרת 2 ב"ב

חניה חנימ לבאי האירוע בבסר 4
בהחתמת השומר ביציאה מהמעמד

את המעמד יכבדו מרנן ורבנן
גדולי התורה שליט"א
בנשיאות הרב מרדכי יצהרי שליט"א

בתוכנית:

פתיחת שערים

בשעה 19:30

...

תפילת ערבית

בשעה 20:00

...

דברי פתיחה

...

סעודת מצוה לכבודה של תורה
סביב שולחנות ערוכים

...

דברי תורה וברכה

ממרנן ורבנן שליט"א

...

חלוקת מלגות

...

פרקי שירה וזמרה

ע"י הבעל מנגן ר' שלמה כהן

בליווי תזמורתו של עמי כהן